

II. Patologia rozrodu

BIAŁACZKA NARZĄDU RODNEGO KRÓW

ЛЕЙКЕМИЯ ПОЛОВОГО АППАРАТА КОРОВ

LEUKAEMIE OF THE GENITAL ORGAN OF COWS

*F. Cogiel*Katedra Położnictwa i Patologii Rozrodu Wydziału Weterynaryjnego WSR
Wrocław

Kierownik: prof. dr Alfred Senze

W ostatnich latach na terenie pow. Olesno Śl. obserwuje się wzrost ilości przypadków białaczki bydła. Od roku 1964 do 1.IX.1966 r. białaczkę stwierdzono u 39 krów, które z konieczności zostały poddane ubojowi (25 krów pochodziło z hodowli wielkostadnej, 14 krów z gospodarstw indywidualnych). Leukotyczne zmiany w narządzie rodnym stwierdzono w 20 wypadkach. Stanowi to 51,3% obserwowanego materiału. 19 razy białaczkowe zmiany anatomo-patologiczne dotyczyły macicy nieciążarnej. Dopiero w tym roku stwierdzono pierwszy i jak dotąd jedyny przypadek białaczkowych zmian w macicy ciężarnej (8 miesiąc). Wszystkie zwierzęta poddano badaniu klinicznemu i badaniu po-ubojowemu. W kilku przypadkach przeprowadzono badanie hematologiczne. Niekiedy guzy białaczkowe w macicy zjawiają się przed typowymi dla białaczki zmianami we krwi. Wskaźniki hematologiczne u takich krów osiągają jednak w krótkim czasie zdecydowanie białaczkowy charakter: ilość leukocytów przekracza 18 000, ponad 85% stanowią limfocyty, zwraca uwagę obecność postaci młodocianych — limfoblastów. W 7 wypadkach poddano badaniu histopatologicznemu wycinki zmienionych macic. Badanie mikroskopowe wykazało typowe utkanie dla białaczki limfatycznej. Guzowate zmiany w macicy często rozwijają się nagle, osiągając w krótkim czasie znaczne rozmiary. Lokalizacja tych zmian ogranicza się do narządu rodnego, czasem zmienione są także okoliczne węzły chłonne. Stąd w końcowym stadium choroby objawy kliniczne manifestować się mogą trudnościami w oddawaniu kału i moczu. Na tle leukotycznych zmian w macicy i węzłach chłonnych jamy miednicznej obserwowano też 3 przypadki atypowego zalegania, z obja-

wami klinicznymi wskazującymi na pęknięcie spojenia łonowego miednicy. W guzowatej postaci białaczki macicy dochodzi też do stanów zapalnych błony śluzowej. Prowadzą one niekiedy do *endometritis ichorosa*.

W rozpoznawaniu klinicznym białaczki duże znaczenie ma badanie rektalne. Zmiany chorobowe często rozpoczynają się i dominują w narządzie rodnym i węzłach chłonnych jamy miedniczej i tylnej części jamy brzusznej. Znaczna częstotliwość zmian białaczkowych w macicy zmusza do ostrożnego stawiania rozpoznań związanych z kontrolą procesów rozrodu, zwłaszcza w hodowli wielkostatdnej. Najczęstszą przyczyną pomyłek jest gruźlica, należy brać pod uwagę stany hyperplazji macicy, obumarcia i mumifikacji, płodów oraz występujące niekiedy w narządzie rodnym guzy nowotworowe, jak włókniaki obrzękłe, tłuszczaki itd. Dokładne rozpoznanie charakteru guzów możliwe jest dopiero w badaniu pośmiertnym z uwzględnieniem badania histopatologicznego.

Zmiany anatomo-patologiczne przedstawiają się w postaci guzów różnej wielkości, umiejscowionych w rogach macicy, trzonie, szyjce macicznej lub w pochwie, czasem na sromie. W daleko posuniętym procesie chorobowym dochodzi do objęcia zmianami białaczkowymi całej macicy i wtedy zaciiera się jej typowy kształt a ciężar zmienionego w ten sposób narządu osiągać może kilkadziesiąt kg (w jednym wypadku 35,5 kg, rys. 1).

W czasie badania przez prostnicę wyczuwa się „soczystą” konsystencję guzów, wystających ponad powierzchnię ściany macicy lub pochwy. Na rozkroju guzy są barwy szaro-białawej, słoninowate, połyskliwe, poprętykane często krwiotokami, niekiedy ogniskami martwiczymi (rys. 2). Światło rogów macicy wypełnione jest mętnym, czasem ropia-

Rys. 1. Zmieniona białaczkowo macica o ciężarze 35,5 kg

Rys. 2. Ta sama macica w rozkroju

stym wysiękiem. Błona śluzowa wykazuje miejscami lub na całkowitej przestrzeni powierzchnią martwicę. W obrazie mikroskopowym guzy składają się z licznie namnożonych limfoblastów i limfocytów. We wczesnym okresie stwierdza się rozlany, sięgający poprzez wszystkie warstwy narządu, naciek komórek limfatycznych. W przypadku zmian

białaczkowych w macicy ciężarnej, zmiany dotyczyły samej ściany macicy, oszczędzając karunkuły.

Wydaje się, że narząd rodny jest w jakiś sposób zdeterminowany do roli *locus minoris resistentiae* w przebiegu zakażenia białaczkowego. W praktyce położniczej należy pamiętać o możliwości zetknięcia się z białaczką, gdyż może ona być przyczyną przypadłości porodowych i poporodowych.

РЕЗЮМЕ

Описано 39 случаев лейкемии коров в районе Олесьно (Силезия), в том числе 50% лейкемии половых органов.

SUMMARY

39 cases of leukaemia in cows observed in the region of Oleśno Śląskie were described.

In over 50% of cases leukaemic changes were found in the genital tract.